

Magnus Hansen, lærari:

Undirvísið evnaveikum í heimbygðini

— Sum lærari í fólkskúlanum havi eg mangan kent tað so, at min kompetansa at undirvísa brekaðum næmingum ikki røkkur til.

— Eg trúgvi ikki, at tað hevur verið min skyld. Eg trúgvi, at allir lærarar kunnu taka á seg undirvísing av brekaðum, um teir fáa góða ráðgeving.

Hetta segði Magnus Hansen, sum er fólkskúlalærari og harmast, at serundirvísingin higartil hevur verið litið mett í skúlanum.

Hann helt, at vitugu sleppa burtúr til mangan tilvildarlígu planleggingini av serundirvísingini. Serundirvísingartímar mugu aldri bara bliva til ifyllu á tímatalvuni hjá lærarunum, segði hann.

Magnus Hansen visti á, at sambært hagtøl, verða 4–5 andveik børn fødd í Føroyum árliga.

— Støðan hjá teimum brekaðum er eisini nógv versnað við árunum m.a. orsakað av teknisku menningini í samfelagnum. Í tí minni tekniskt framkomna samfelagnum bar til at hava brekað við í arbeiðinum í nærumhvørvinum, uttan at honum nýttist stórvegis skúling, men hetta ber ikki til longur. Tey brekaðu mugu í dag, eins og øll onnur, hava rættiliga drúgva skúlagongd, áðrenn tey hætta sær út í arbeiðið, segði Magnus Hansen.

Hann sammetti karmarnar fyri serundirvísing í Danmark og í Føroyum,

og kom til ta niðurstøðu, at skuldu vit fylgt donskum normum á hesum øki, skuldi eini 20–25 fólk verið ráðgevarar í serundirvísing í føroyska skúlanum. Vit hava 4 fólk í trimum størvum, segði hann.

Skúlin á Trøðni

Um skúlan á Trøðni segði Magnus Hansen, at hesin hevur nógvir dugnaligar lærarar, men at tað bert eru tey, sum fara til Havnar, sum fáa nytta av skúlanum. Hann helt, at bæði børn og lærarar kundu fingið meira gleði av tí skúlanum, um hann hevði aðra funktión, enn hann hevur í dag.

Og hvat segði fundarfólkið?

Eftir at pallborðsluttakararnir høvdu sett fram síni sjónarmið var drúgt og livligt orðaskifti.

Jórur Petersen

nevndarlimur í Javna: Í 1980 sendi Javni kommunum bræv, við áheitan um at hugsa um tey evnaveiku tá nýggjar útstykkingar vórðu gjørdar, við at leggja av grundøki til m.a. um lættingarheim. Ivaðist í, um loranstøðin var egnað til atlaða endamálið, og visti á fleiri áheitanir felagið hevði fingið frá fólki í Suðuroy hesum viðvíkjandi.

við tveimum evnaveikum børnum og ynsktu at búseta okkum í Suðuroy. Hetta var ógjørlegt, tí her vóru eingir møguleikar við evnaveikum børnum. Hann segði, at hann hevði hitt fleiri suðuroingar í Havn, sum longdust suður aftur. Hvar er bygdamenningin spurdi Finn.

— Um ikki pláss er fyri øllum í samfelagnum, er hetta ikki sunt samfelag, og legði aftrat, at mong foreldur hugsaðu um hvat fór at verða av sínum evnaveiku, tá tey ikki orkaðu meira.

Ingvarð Thorsteinsson:

Ráddi frá at nýta loysnina við loranstøðini. Kostaði ov nógv í mun til hvat fektst fyri pengarnar. Har er eisini ógvuliga veðurrígt, segði hann.

Mamma at evnaveikum spurdi:

Hvat skal eg gera sum mamma at evnaveikum barni, um eg t.d. skal á sjúkrahús í nakrar dagar? — Og búgvi í Suðuroy?

møguleikar, men í litlari bygð er trupult við fleiri ymiskum tilboðum tá lógin ásetur eitt ávíst næmingatal fyri at hetta kann setast í verk.

Margretha Næss:

Margretha, sum er formaður í starvsnevndini í MBF helt, at sett átti at verið á stovn eitt handicap-råd ella nevnd, sum m.a. kundi havt til uppgávu at upplýsa um hvørjir møguleikar vóru hjá brekaðum.

Eli Fredriksen:

Helt at umráðandi var at okkurt fór at henda nú. Ivaðist í um loranstøðin var rætta loysnin. Ivaðist serliga í umhvørvinum har. Visti á, at gamli skúlin í Porkeri var ein møguleg loysn.

Hilmar Bech:

Helt tað vera skilagott at seta serliga nevnd í Suðuroy fyri at fáa best møgulegu loysnina nú. Hilmar segði, at tað liggur í børnum at tey vilja gera nakað sjálvstøðugt, eisini tey brekaðu. Fritíðarlógin gevur

Hendrik Old:

Hevur altið ivast í um loranstøðin var rætta loysnin. Vónaði tó, at nakað fór at henda nú beinanvegin, tí tað eru stórir trupulleikar hjá evnaveikum í Suðuroy at ferðast so langt til Havnar.

Finnur Helmsdal, sosialeiðari:

Arbeiði átti at verið hvønnmans rættur

— men so er ikki. Fleiri evnaveik fáa ikki arbeiði. Tey meira birgu koma framum. Í kappingini eru altið nøkur, ið vinna, men hugsið eisini um tey, sum tapa

Tað hava altið verið evnaveik í Føroyum, men long tíð gekk, áðrenn vit kundu bjóða teimum nakað. Tey vórðu bert send av landinum. Men so fingi vit Eirargarð. Hóast hetta sjálvandi var ein hjálpi, var heldur ynskiligt, at bygt varð í smærri eindum kring landið. Seinri hava vit so fingið aðrar stovnar, nakrar í Havn og ein í Runavík, sum hava avlastað Eirargarð munandi, segði Finnur Helmsdal.

Hann helt tó, at tað hevur gingið alt ov seint, og at litið hevur verið gjørt frá almennari síðu, tá vit hugsa um tey evnaveiku í Suðuroynni, har 16 fólk eru tilmeldað andveikraverndini.

Arbeiði átti at verið hvønnmans rættur, men soleiðis er ikki altið. Tað eru nógv evnaveik, sum als ikki fáa lut í hesum rætti og visti á, at tey byrgastu aloftast verða

tikin fram um. Vinnulivið kappast, og í kappingini eru altið nøkur ið vinna. Men vit eiga eisini at minnast til, at tað eru enn fleiri ið tapa, segði Finnur Helmsdal og helt, at vit áttu at gera alt tað, vit vóru ment, fyri at fáa flest møguleg í vanliga vinnu.

— Øll evnaveik kunnu ikki gera sama arbeiði. Nøkur koma á røttu hill, men langt frá øll og ikki kann sigast, at vinnulivið altið er líka væl sinnað at taka evnaveik í arbeiði.

Í t.d. londum kring okkum eru væleydnaðar royndir gjørdar við evnaveikum í vinnulivinum. Onkustaðni letur staturin 60% av lønini og arbeiðstakarinn tey 40. Aðrar staðir letur staturin alla lønina fyrstu árin, til arbeiðstakarinn tekur við at gjalda ein part av lønini. Hetta kundi eisini verið ein gongd leið hjá okkum, helt Finnur Helmsdal, sum helt, at vit áttu at sett á stovn ein spesialarbeiðaraskúla, har fólk kundu læra m.a. at ganga handverkarum til handa.

Finnur Helmsdal:

Vit komu úr Danmark